

2021-04-26
Dnr: U2020/05545

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över betänkandet "Innovation som drivkraft – från forskning till nytta" (SOU 2020:59)

SLU Holding AB (SLU Holding) har beretts möjlighet att lämna svar på ovanstående remiss och lämnar härmed sitt yttrande.

Sammanfattning

Hanteringen av utredningens förslag kommer att få stor betydelse för utvecklingen av landets erkänt framgångsrika innovationsstöd i vilket lärosätenas innovationskontor och holdingbolag har synnerligen viktiga roller. Några av förslagen kan bidra till en fortsatt positiv utveckling om de implementeras på rätt sätt. Förslaget att bredda och förtydliga lärosätenas nyttiggörandeuppdrag är bra. Ökad tilldelningen av medel till innovationsstödet är ett bra förslag om det sker via nya anslag och inte som utredningen föreslår genom att föra över medel från högskolornas anslag för forskning och utbildning på forskarnivå. Det sistnämnda är ett dåligt förslag som snarare stjälper än hjälper akademins innovationsstöd. SLU Holding avstyrker förslaget att ersätta holdingbolagens lokala och välförankrade investeringsverksamhet med ett nytt centralt så kallat "Finansieringsbolag". Ett bättre förslag är att så fort som möjligt genomföra en riktad kapitalisering av holdingbolagens investeringsverksamheter för att säkerställa ett ökat flöde av hållbara investeringsprojekt från forskare och studenter till gagn för tillväxt och god samhällsutveckling. Med begränsade riktade anslag kan önskvärd utbildning, kompetensdelning och samverkan inom det lärosätesanknutna innovationsstödet med fördel organiseras av Föreningen Universitetsholdingbolag i Sverige (FUHS).

SLU Holdings synpunkter

SLU Holdings synpunkter redovisas per avsnitt enligt nedan.

Avsnitt 6 – Nyttiggörandets breddande

SLU Holding tillstyrker utredningens förslag att förtydliga och bredda lärosätenas nyttiggörandeuppdrag.

Avsnitt 7 – Steg mot mer effektivt nyttiggörande

SLU Holding anser att förslagen till uppföljning och utvärdering är onödigt komplicerade, överdimensionerade samt medför omotiverat höga kostnader. Det finns enklare, effektivare sätt att organisera en korrekt, likartad och ändamålsenlig rapporteringsmodell. Rätt dimensionerad är ökad uppföljning och utvärdering bra förutsatt att den också bidrar till att effektivisera och kontinuerligt förbättra den utvärderade verksamheten. Notera även att den föreslagna uppföljningsmodellen kan innebära risk för problem med dubbla roller.

Förslaget att öka tilldelningen av medel till det akademiska innovationsstödet är positivt och en förutsättning för att ytterligare öka sektorns bidrag till ökad tillväxt och samhällsnytta. SLU Holding avstyrker dock utredningens förslag att finansiera ökningen genom att omfördela medel från lärosätenas forskningsanslag (Avsnitt 10). Att överföra medel från forskningens redan knappa basresurser är definitivt inte något som motiverar forskare till ökat nyttiggörande eller stärker innovationsstödet ställning hos forskarna.

SLU Holding tillstyrker förslaget om ökad satsning på s.k. VFT-medel (Validering för tillämpning). Berörda parter bör dock ges möjlighet att utveckla förslagen ytterligare och särskilt då det som rör de föreslagna kategorierna VFT 2 och VFT 3. Detta bl.a. för att öka precisionen i fördelning av medel till angelägna områden och för att säkerställa en effektiv administration.

SLU Holding avstyrker förslaget att införa ett återbetalningssystem för bidragsmottagare (läs forskare) av VFT- medel vars projekt blir ekonomiskt framgångsrika. Förslaget kommer att minska forskarnas incitament att nyttiggöra samt leda till olika former av gränsdragningsproblematik och ökad administration.

Det är självklart att det lärosätessanknutna innovationsstödet även framöver ska samverka med andra relevanta aktörer för att fullgöra sitt uppdrag. SLU Holding samverkar exempelvis i flera olika sammanhang och konstellationer bl.a. inom Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala (STUNS) som lyfts fram av utredningen som ett framgångsexempel på sådan samverkan. Förslaget att kräva och värdera organiserad samverkan för att kunna tilldelas ett innovationskontor och beskrivningen på hur kraven för en sådan samverkan ska se ut för att premieras är dock för ottydligt beskrivet för att vara möjligt att bedöma. Förslaget i nuvarande form väcker även andra frågor av legal natur, jävsrisker m.m.

SLU Holding anser att förslaget att tillskapa s.k. tematiska innovationskontor inom särskilt angelägna områden är intressant men att förslaget behöver vidareutvecklas av de organisationer som främst berörs av förslaget.

Avsnitt 8 – stödfunktioner och lärande

SLU Holding tillstyrker förslagen att kraftsamla inom området hantering av immateriella tillgångar och att genomföra kompetenshöjande insatser inom samma område.

SLU Holding tillstyrker förslaget att uppdraga åt forskningsråden och de statliga forskningsstiftelserna att vidta åtgärder för att påverka attityden till nyttiggörande och bidra till att olika hinder för nyttiggörandet uppmärksammas och åtgärdas.

SLU Holding avstyrker förslaget att skapa ett nytt nationellt entreprenörscentrum. Det bedrivs idag på flera håll i landet en väletablerad forskning och annan, ofta lokal, utvecklings- och utbildningsverksamhet inom området entreprenörskap och entreprenöriell kultur. Här ligger styrkan i mångfald, samverkan samt inte minst lokal förankring och initiativkraft. Mot den bakgrunden är det svårt att finna några motiv för att etablera ett nytt nationellt centrum för entreprenörskap. Genom att istället stötta samverkan mellan existerande verksamheter kan ett bättre resultat nås till betydligt lägre kostnader.

Kapitel 9 – Holdingbolagen som verktyg för ökat nyttiggörande och fler innovationer

SLU Holding tillstyrker förslaget att underlätta för de lärosäten som saknar holdingbolag att kunna bilda och etablera egna holdingbolag. Dock förutsätter detta att de nya holdingbolagen finansieras direkt genom statliga anslag, donationskällor eller av en mix från dessa källor.

SLU Holding tillstyrker utredningens förslag att ge lärosätena möjlighet att själva tillskjuta anslagsmedel till holdingbolagens investeringsverksamhet.

SLU Holding tillstyrker förslaget att tilldela holdingbolagen ett samhällsuppdrag. Det är dock fortfarande viktigt att holdingbolagen även fortsättningsvis bedrivs affärsmässigt med rimliga och långsiktiga avkastningsmål.

SLU Holding avstyrker med eftertryck förslaget att bilda ett nationellt aktiebolag "Finansieringsbolaget" för investeringar i projektbolag med ursprung i akademien. Holdingbolagen har en unik ställning som en brygga mellan akademi och näringsliv vilket bl.a. kräver insikt och förståelse för forskarnas villkor och förutsättningar samt vad detta kan betyda för projektens utveckling och tidsåtgång. Projekten som kommer från akademien har ofta hög potential men också högre risk och längre tid till avkastning än andra projekt. Holdingbolagens exklusiva förmåga att hitta och lotsa fram högpotentiella projekt bygger på stark lokal förankring och närhet samt specifika branschkunskaper och uthållighet. Utredningens förslag avhänder holdingbolagen det lokala investeringsmandatet och dränerar snabbt den under lång tid utvecklade kompetensen och erfarenheten av att identifiera och investera i innovationsprojekt från akademien. Effekten blir ett minskat flöde av idéer och projekt samt en sämre kvalitet på de investeringsprojekt som trots

allt kommer fram. En annan påtaglig risk är att satsningar tidigare i investeringsprocessen (innovationskontor, VFT) inte längre kan förvaltas optimalt om holdingbolagen fråntas det lokala ägandet. Centraliserad holdingbolagens investeringsverksamhet försvagas såväl lärosätenas nyttiggörandekapacitet som autonomi. Genom den tydliga kopplingen till sina lärosäten har holdingbolagen starka varumärken som attraherar både intressanta samarbeten och andra investerare. Ett betydligt effektivare och samhällsekonomiskt lönsammare förslag är istället att tillföra holdingbolagen nytt ägarkapital. Att utnyttja en befintlig och fungerande modell som bas är det enklaste och bästa sättet att utveckla och förstärka den lokala och regionala investeringsförmågan.

Utredningen påtalar behovet av en mer enhetlig rapportering från holdingbolagen. Tyvärr, överbetonar utredningen frågans komplexitet. En mer ändamålsenlig och enhetlig rapportering kan organiseras på ett betydligt effektivare sätt än via ett centraliserat och administrativt tungt "Finansieringsbolag". Ett bättre och betydligt mer kostnadseffektivt förslag är att holdingbolagens rapportering koordineras, analyseras och kommuniceras av en resurs på lämplig enhet i Regeringskansliet där det finns erfarenhet och kunskap om redovisning, styrning och rapportering av aktiebolag och dess verksamhet.

Istället för att etablera en dyr central organisation bör det akademiska innovationsstödet i nuvarande struktur tillföras riktade anslagsmedel för att bedriva organiserad samverkan, utbildning samt delning av kompetenser och andra resurser. Detta kan med fördel uppdras åt FUHS att ansvara för och administrera enligt samma modell som redan praktiseras för likartade organisationer. De holdingbolag som inte kan eller vill driva en egen investeringsverksamhet bör ges ökade resurser och möjligheter att samarbeta med andra holdingbolag med investeringskompetens. Även här är det lämpligt att tilldela FUHS en koordinerande roll.

SLU Holding avstyrker förslaget att ett nytt centralt "Finansieringsbolag" ska undersöka möjligheten att etablera en nationell process för licensiering. En sådan modell kommer inte att effektivisera licensieringsarbetet eller leda till ökat antal licensieringar utan tvärtom minska intresset bl.a. beroende på att lokal närvaro och erfarenhet även här är avgörande.

Urban Eriksson
Vd

Lena Söderström
Ordförande